

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Με την εφαρμογή του ΕΠΣ-ΞΓ στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια εκπαίδευση γίνεται μία αποφασιστική στροφή στην ξενόγλωσση εκπαίδευση από την *υλικοκεντρική* στη *μαθησιοκεντρική* προσέγγιση, η οποία δεν είναι απλά μια μέθοδος διδασκαλίας αλλά αποτελεί έναν τρόπο οργάνωσης του διδακτικού/μαθησιακού αντικειμένου της ξένης γλώσσας –όποια και αν είναι η γλώσσα αυτή, αφού το ΕΠΣ-ΞΓ είναι κοινό για όλες τις γλώσσες που περιλαμβάνονται στο Σχολικό Πρόγραμμα Σπουδών ή που μπορεί να περιληφθούν στο μέλλον–.

Συγκεκριμένα, το ΕΠΣ-ΞΓ δεν προσδιορίζει την ύλη που πρέπει να διδαχτούν οι μαθητές κάθε τάξης (π.χ. τα γραμματικά και λεξιλογικά στοιχεία), αλλά περιλαμβάνει δείκτες επικοινωνιακής επάρκειας, ανά επίπεδο γλωσσομάθειας, σύμφωνα με την εξάβαθμη κλίμακα του Συμβουλίου της Ευρώπης (ΣΤΕ). Οι δείκτες επικοινωνιακής επάρκειας, οι οποίοι ρηματοποιούνται ως «δηλώσεις» σχετικά με το τι αναμένεται να κάνει ο μαθητής για να θεωρηθεί επαρκής χρήστης της γλώσσας στο κάθε επίπεδο γλωσσομάθειας, έχουν προδιαγραφεί και σταθμιστεί βάσει αναλυτικών περιγραφών των γλωσσικών ικανοτήτων στις γλώσσες του σχολικού προγράμματος (Αγγλικά, Γαλλικά, Γερμανικά) και έχουν προκύψει από ποικίλες πηγές: διδακτικά/σχολικά εγχειρίδια, εγχειρίδια περιγραφής του γλωσσικού προφίλ του χρήστη των ξένων γλωσσών και προδιαγραφές εξετάσεων γλωσσομάθειας. Επίσης, υποστηρίζονται από δεδομένα γλωσσικής χρήσης που έχουν παραχθεί από υποψηφίους στις εξετάσεις για το Κρατικό Πιστοποιητικό Γλωσσομάθειας (ΚΠΓ) –με το οποίο το ΕΠΣ-ΞΓ συνάδει– στο πλαίσιο σύνδεσης της ξενόγλωσσης εκπαίδευσης στο σχολείο με την πιστοποίησή της.

Το νόημα ενός Προγράμματος Σπουδών όπως το ΕΠΣ-ΞΓ είναι να αποστρέψει την προσοχή του εκπαιδευτικού από αυτό που είναι συχνά βασικό του μέλημα: «να καλύψει την ύλη» του μαθήματος, για να επικεντρωθεί στον ίδιο το μαθητή. Στο τι θα μάθει ο μαθητής και όχι στο τι θα διδαχτεί. Με το ΕΠΣ-ΞΓ, το ενδιαφέρον του εκπαιδευτικού στρέφεται στο τι και πώς μπορεί να πράξει γλωσσικά ο κάθε μαθητής με όλες τις πηγές νοηματοδότησης που του παρέχονται εντός και εκτός σχολείου, τις οποίες καλείται να αξιοποιήσει μέσα από γλωσσικές δραστηριότητες με τη βοήθεια του εκπαιδευτικού. Εν τέλει, σκοπός της εκπαίδευσης με βάση το ΕΠΣ-ΞΓ είναι να βοηθηθεί ο μαθητής να αποκτήσει, τελειώνοντας την υποχρεωτική εκπαίδευση, σχετική επάρκεια, ώστε να επικοινωνεί μέσω της γλώσσας που μαθαίνει ακόμη και εάν η γλωσσική του παραγωγή δεν χαρακτηρίζεται από απόλυτη γλωσσική ορθότητα και αυτά που λέει ή γράφει δεν είναι πάντα κατάλληλα για την κατάσταση επικοινωνίας ή για το συγκεκριμένο πλαίσιο στο οποίο εκφέρονται.

Η επίδοση των μαθητών στα μαθήματα του σχολείου εξαρτάται από πολλούς παράγοντες μεταξύ των οποίων οι διαφορές γνωστικής, κοινωνικής και βιολογικής ανάπτυξης τους καθώς και τα διαφορετικά είδη ευφυΐας των μαθητών. Εξάλλου, διαφορετικά άτομα, διαφορετικές κοινωνικές ομάδες μαθητών της ίδιας ηλικίας, στην ίδια τάξη, έχουν διαφορετικούς πόρους νοηματοδότησης και διαφορετικές εμπειρίες και γνώσεις, διαφορετική γνωστική και κοινωνική εξέλιξη, η οποία εξαρτάται και από το περιβάλλον στο οποίο μεγαλώνουν. Η εκπαίδευση που προσφέρεται επομένως δεν μπορεί να είναι αποδοτική αν δεν λαμβάνει υπόψη αυτά τα δεδομένα, αν δεν είναι διαφοροποιημένη και προσαρμοσμένη στα χαρακτηριστικά των διαφορετικών μαθητών σε μια τάξη, των διαφορετικών τμημάτων ή ομάδων μαθητών και των μαθητών διαφορετικών σχολείων.

Όμως, ως προς το μάθημα της ξένης γλώσσας, η ανάγκη ξενόγλωσσης εκπαίδευσης προσαρμοσμένης στη γλωσσομάθεια των μαθητών, διαφοροποιημένης ανά τμήμα, τάξη, σχολείο αλλά και μέσα στην ίδια τάξη γίνεται ΕΠΙΤΑΚΤΙΚΗ επειδή προστίθεται ο παράγοντας της γλωσσικής παρακαταθήκης. Εκτός του ότι η ξένη γλώσσα είναι, αντίθετα από τα υπόλοιπα γνωστικά αντικείμενα, το *αντικείμενο* αλλά και το *μέσον* της μάθησης, είναι και κάτι που δεν μαθαίνεται με το μυαλό, ακούγοντας πληροφορίας περί της γλώσσας, αλλά χρησιμοποιώντας την. Επομένως, η διδασκαλία των κανόνων γραμματικής μιας γλώσσας ή των λέξεων και της σημασίας τους δεν επαρκεί για την αποτελεσματική επικοινωνία στον γραπτό ή προφορικό λόγο. Μάλιστα, η διδασκαλία *περί της γλώσσας* αντί για τη δημιουργία συνθηκών εκμάθησής της μπορεί να έχει αρνητικά αποτελέσματα. Όσο περισσότερο δίνεται η δυνατότητα στο μαθητή να εξασκείται, να χρησιμοποιεί τη γλώσσα σε πραγματικές ή προσομοιωμένες συνθήκες επικοινωνίας τόσο μαθαίνει. Όσες περισσότερες οι ώρες υποβοηθούμενης/καθοδηγούμενης μελέτης ή και αυτόνομης χρήσης της γλώσσας, τόσο αποτελεσματικότερη η μάθηση και ο βαθμός της επικοινωνιακής του επάρκειας.

Δεδομένου ότι πολλά παιδιά στην Ελλάδα χρησιμοποιούν την ξένη γλώσσα και εκτός σχολείου –άλλα λιγότερο και άλλα περισσότερο–, οι μαθητές έρχονται στη σχολική τάξη, και ειδικά της Αγγλικής, με διαφορετικά επίπεδα γλωσσομάθειας. Ως εκ τούτου είναι εξαιρετικά σημαντικό να διευκολυνθεί, ιδιαίτερα στις μεγαλύτερες τάξεις του Δημοτικού και στις τάξεις του Γυμνασίου, η εκπαιδευτική διαδικασία με τους εξής τρόπους:

- 1) Να γίνει κάθε δυνατή προσπάθεια από τη Διεύθυνση της σχολικής μονάδας με τη βοήθεια των συλλόγων διδασκόντων και των γονέων-κηδεμόνων ώστε να χωριστούν οι μαθητές, και ειδικά οι μαθητές της Αγγλικής, σε τμήματα που έχουν παρόμοιο επίπεδο γλωσσομάθειας.
- 2) Να δοθούν ευκαιρίες σε μαθητές που επιθυμούν να ενισχύσουν τη γλωσσομάθειά τους και να λάβουν μέρος στις κρατικές εξετάσεις πιστοποίησης της γλωσσομάθειάς τους, να κάνουν πρόσθετα μαθήματα στο πλαίσιο του ολοήμερου προγράμματος, εάν είναι μαθητές του Δημοτικού σχολείου ή στο πλαίσιο του προγράμματος ενισχυτικής διδασκαλίας, αν είναι μαθητές του Γυμνασίου.
- 3) Αφού διαγνώσει το γενικό επίπεδο γλωσσομάθειας των μαθητών του και προβεί σε έρευνα των αναγκών τους, ο/η εκπαιδευτικός
  - να προσαρμόσει την εκπαιδευτική διαδικασία στο προφίλ των μαθητών του (α) στα διαφορετικά τμήματα μιας ξενόγλωσσης τάξης, (β) στις διαφορετικές τάξεις του ίδιου σχολείου, και (γ) στα διαφορετικά σχολεία,
  - να ακολουθήσει πρακτικές διαφοροποιημένης διδασκαλίας στο τμήμα μιας τάξης το οποίο έχει μαθητές διαφορετικών επιπέδων γλωσσομάθειας (περαιτέρω οδηγίες παρέχονται στον Οδηγό του Εκπαιδευτικού).

Μολονότι οι δύο πρώτοι στόχοι δεν είναι τόσο εύκολο να επιτευχθούν στην ελληνική σχολική πραγματικότητα, ο τρίτος είναι εξαιρετικά απαιτητικός για τον εκπαιδευτικό της ξένης γλώσσας που είναι αντιμέτωπος με μια κάθε άλλο από ιδανική πραγματικότητα αφού μεταξύ των άλλων πρέπει πολλές φορές να μετακινείται σε περισσότερες από μία σχολικές μονάδες. Προϋποθέτει πολλαπλάσιο χρόνο για προετοιμασία, αξιώνει από τον εκπαιδευτικό να ακολουθεί συνεχώς μια διαλογική διαδικασία μέσα στην τάξη (δηλ. συνεχώς να προσαρμόζει ότι κάνει στις ανάγκες των μαθητών του) – διαδικασία η οποία είναι απαιτητικότερη και θέλει τον εκπαιδευτικό δημιουργικό και εφευρετικό, ώστε να

χρησιμοποιεί το σχολικό εγχειρίδιο ως απλό βοήθημα και όχι ως καθοριστικό της διδακτικής διαδικασίας από την αρχή μέχρι το τέλος.

Για να ανταποκριθεί στον τρίτο στόχο ο/η εκπαιδευτικός, καλείται:

(α) να σχεδιάσει διαφορετικό αναλυτικό πρόγραμμα για την κάθε τάξη, για κάθε τμήμα, βάσει των χαρακτηριστικών των μαθητών, με αναφορά βεβαίως στο ΕΠΣ-ΞΓ, το οποίο προσδιορίζει όχι μόνο τις γενικές απαιτήσεις ανά επίπεδο γλωσσομάθειας αλλά επίσης:

- ο τα είδη γραπτού και προφορικού λόγου που αναμένεται να κατανοεί ο μαθητής σε κάθε επίπεδο γλωσσομάθειας και με ποιον τρόπο (δείκτες ή περιγραφητές κατανόησης γραπτού και προφορικού λόγου για κάθε επίπεδο γλωσσομάθειας)
- ο τα είδη γραπτού και προφορικού λόγου που αναμένεται να παράγει ο μαθητής σε κάθε επίπεδο γλωσσομάθειας και με ποια λεξικογραμματικά μέσα να εκφέρει τον λόγο (δείκτες ή περιγραφητές παραγωγής γραπτού και προφορικού λόγου για κάθε επίπεδο γλωσσομάθειας)
- ο τρόπους διαμεσολάβησης από την Ελληνική στην ξένη γλώσσα, σπάνια και το αντίστροφο

(β) να εκπονήσει τα εκπαιδευτικά σενάρια που ταιριάζουν σε κάθε περίπτωση, παραδείγματα των οποίων έχουν εκπονηθεί για αρκετά μαθήματα συμπεριλαμβανομένων των ξένων γλωσσών και βρίσκονται στην πλατφόρμα ΑΙΣΩΠΟΣ.

(γ) να προσαρμόσει τις δραστηριότητες του εγχειριδίου στο επίπεδο γλωσσομάθειας του κάθε τμήματος ή και των διαφορετικών μαθητών μέσα στην τάξη, αξιοποιώντας και το ψηφιακό υλικό διαθέσιμο για τα μαθήματα Αγγλικής, Γαλλικής και Γερμανικής από το ΦΩΤΟΔΕΝΔΡΟ.

Σύνδεσμοι για πρόσβαση σε ψηφιακά υλικά θα βρείτε στο Πεδίο «Εκπαιδευτικό Υλικό».